„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 52. У Новом Саду у недељу 1. (13.) априла 1884. ГОДИНА XIX.

ПОШТОВАНИМ НАШИМ ЧИТАОЦИМА.

Позивајући учтиво поштоване читаоце наше на обнову претплате, не можемо, а да и овом приликом неколико искрених речи на њих не управимо. Најновији покрет, који, као код свију других народа у овој земљи, тако и у нашем народу све веће кругове захвата, почео је добивати пре времена разна тумачења, од којих се по некоја чак и на наш лист хоће да простиру. Није овде место, да се са тим тумачењима разрачунамо. Што нам овде рећи ваља, то је што смо увек досад наглашавали, па и савесно одржали, што ће нас у теретној дужности нашој и на даље руководити, наиме то, да „Застава“ није орган једне личности, или једне ил друге котерије, него је орган народни. У овом својству „Заставином“ био је свагда до сад обележен положај њен према свима досадањим покретима народним, то својство обележиће јој положај и према најновијем покрету у народу нашем. Као народни орган сматрала је „Застава“ свагда за своју најсветију дужност, да буде верни тумач јединог господара свог, воље народне, да буде неустрашими поборник свију оних права, непоколебими заступник свију оних захтева пред јавним мњењем целог образованог света, које народ наш као своје санкцијонише. Ову дужност вршила је „Застава“ свагда досад без икаквих других обзира осим оних, које јој је народ сам налагао — ову своју дужност вршиће она исто тако и на даље према решењу народном. Реч првака наших већ је изушћена. Људи, које је народ наш до сад својим поверењем одликовао, измењали су на братском збору и договору искрено и отворено мњења и назоре своје. Разна мњења састала су се ту, сва са најбољом вољом да пронађу пут, који води истини. Но ма како да смо иначе побуђени ценити и уважавати разлоге, који су поједине чланове овога збора руководили, ми ипак признати морамо, да су то за сад тек мњења појединих, и ако одличних људи у народу, која ће вољом народном тек онда постати, кад санкцију народну задобију. Близу је дан, када ће и народ своју меродавну реч изустити. На Цвети развиће се цвет политичног осведочења народног, које ће бити меродавно за све, а у првом реду за наш лист као орган народни. Ту реч, која ту падне, заступаће „Застава“ са старом својом одважношћу како према онима, које је светска сила и моћ над народима поставила, тако и према свакој противничкој струји, која би се у извесним котеријама у народу самом или ван њега појавила. Независност од свију и свачег осим народа и воље његове руководиће „Заставу“ и на даље на теретном путу њеном. С тога се и овом приликом отворено обраћамо народу нашем, да нам на овом тешком путу материјално и морално, претплатом и умним радом у помоћ притече Претплата је једини извор материјалном опстанку и независности овог народног органа. Народ је наш о томе пуно уверен и с тога не губимо наде, да ће се и овога пута овој потреби свесно одазвати.

У Новом Саду, 21. марта 1884.

Уредништво „Заставе.“

Позивајући и од своје стране на обнову претплате, изјављујемо, да лист без готове претплате не можемо никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за аустро-угарску монархију: на целу годину 14 ф., на по године 7 ф., на четврт године 3 ф. 50 н. на месец дана 1 ф. 20 н.

За Србију: на целу годину 35 дин., на по године 17½ дин., на четврт године 9 дин., на месец дана 3 динара.

За Црну Гору и Немачку годишње 18 фор., за Швајцарску, Румунију, Русију Италију, Бугарску, Француску и Америку 20 ф., или саразмерно на четврт године.

У Новом Саду 21. марта 1884.

Администрација „Заставе.“

РОГАТА НЕВОЉА.

Ако је мучно шуту, борити се с рогатим, није лако ни рогатима кад се пободу међу собом, па макар то било само због рогатих, као што се сада дешава између Аустрије и Угарске. Што се до јуче мислило да не могу учинити ни богови, то јутрос учинише волови, завадише два брата рођена, завадише два ока у глави, заденуше кавгу између владе аустријске и угарске, између Тисе и Тафа,

„Међу се се хоће да покољу,
Злаћенима да пободу — рози.“

Ми смо своје читаоце известили о постанку тог рогатог спора државног. Првим поводом била су томе нова сајамска правила (Marktordnung) у Бечу, главноме трговишту за угарску марву; тим правилима осећаху се оштећени угарски марвени трговци, те отворише ново трговиште на својој земљи, а близу аустријској граници и Бечу, у Пожуну. На то опет ћипише Бечлије, а бечка влада не мога на ино, а да се не одазове жељи грађана своје престонице, те издаде наредбу којом се тако необично отештава извоз рогате марве из Угарске преко аустријске границе, — а на другу страну нема извоза, — да је тиме марвена трговина угарска убијена у главу. Сасвим је наравно да влада угарска мора уложити сву своју снагу па и свој опстанак, да та наредба падне, јер питање је о милијонима извозне привреде угарске, која и онако, усљед неодољиве утакнице Америке, сваком годином све већма малаксава. То марвено питање није толико питање меса, и ако је месарска роба, колико питање хлеба насушног, за угарску привреду то је управо питање живота. Попустити у томе значило би признати, да је Угарска само привидно засебна држава, да јој се државна самосталност само за то признала што је скупља и што ће земља на огромне трошкове те самосталности потрошити и црно испод нокта, а дође ли до збиље, дође ли до тога да се мери Беч и Будим-Пешта, онда је Угарска још непрестано аустријска провинција, бечка баштина.

И одиста је скочило мало и велико у земљи на бечку владу, јер ту престаје сва разлика, престаје партија, престаје народност, престаје вера; марва не познаје те разлике, за марву распитује само општи желудац, рачун и кеса. Ни у каквом питању, ни у каквом спору није до сад угарска влада имала уза се сву земљу, све држављане, као сад у томе. За то су се знајући то одмах на прву вест о тој напасти сви угарски листови, особито владини, онако били разгоропадили, на бечку владу изјављујући, да би Тисина влада морала одмах пасти, не чекајући ни избора, ако не би могла израдити да аустријска влада без икаквог одлагања безусловно опореч ту своју кобну наредбу.

Но међу тим шта видимо? Министри и једне и друге стране састају се сваки дан у Бечу, и једва бечка страна пристаде да опозове наредбу. Но даљу жељу угарске владе, да се промене сајамска правила бечког марвеног трговишта, тај извор сукоба, одбио је бечки министар одлучно. Није баш ни бечкој влади лако попустити, јер министар гр. Фалкенхајн јамачно није издао та правила на своју браду, него у договору са својим друговима и свемоћним Тафом. Па како сад да се одустане а да се не обрука? Мучно, врло мучно. И једна и друга страна позива се на уговор о царинској заједници између Аустрије и Угарске; то је помогло да се уништи наредба за увоз преко границе, но још остају правила, аустријска страна не може а да не призна да је угарска влада на великој муци, али вели да су њојзи њени државни интереси пречи од угарских.

Поред свега тога нема сумње да се спор мора свршити попуштањем од стране аустријске. За то нас и не занима толико нагађање о томе, колико питање, за што је аустријска влада терала тако далеко?

Први је и основни узрок тој распри у противности привредне природе земаља угарске круне и оних што као аустријска баштина чине другу половину ћесаревине. Но те су противности биле и до сад, и до сад су бивале прилике спору, сукобу и задевици, па се навек нашао пут и начин да се другој страни не пркоси, да се друг задовољи не би ли и он учинио што ми од њега чекамо, навек се пазило, особито са бечке стране старо правило, да „рука руку мије, образ обадвије.“

Па како и за што да се сад баш управо заборавља на то правило, како да баш она страна тражи задевицу, која је се до сад највише клонила, за што баш да Беч задева Будапешту? Нико неће моћи помислити да је бечка влада тако кратковида да није знала и предвидела, да ће речена наредба увредити сву Угарску до живца и да ће влада морати устати против ње на смрт ил живот. Па ипак је бечка влада то учинила без икаква зазора и очевидно после зрелог размишљања, а мучно да ће се олако приволети да своја сајамска правила без издашне накнаде промени, а још мање да их укине. Јер ако се Тиси тешко упуштати у изборе док не отклони од земље ту најновију невољу, није ни Тафу лако попуштати, та и њега чекају избори, а, богме, „према глави и — Тису по глави“!

Сад, је ли се збиља привредна противност између две половине дотле већ изметнула, да мора доћи до економног рата, или су тој наредби какви други и страни разлози, rationes extrinsecae?

То је питање. Ми за сад нити хоћемо да покушамо одговорити на то, нити имамо у први мах потребе да то чинимо. Јер тешко је измерити, који би од ота два случаја био жалоснији и кобнији знак за најскорију будућност. Ако је први случај,

ЛИСТАК.

PATER PETER.

РОМАН

МАВРА ЈОКАЈА.

(Наставак.)

Пировање.

Сутрадан су стигли у Мадочањ.

Трећи дан се већ стали веселити. Још се нису од пута право ни одморили.

Да, да, стало се то веселити, пировати. Није лепа Мадочањкиња забравила капије двора свога, као што је целог пута била говорила, није тражила густ вео, да пред светом сакрије лице своје. Једина она реч: „тако ми витешка моје части!“ сасвим је нов пламен зажегла у срцу њезиноме. Шта јој је сад до света? Ко њу не поштује, не поштује ни она њега. Презрење за презрење! Не иде се више са двора у бели свет, него се сад ударају славине на бурад, постављају се столови, разлеже се свирка, а где има постављених столова, свирке, добра вина и лепих жена, биће и гостију.

Додуше све је то сам измет. Ни да би једног пристојнијег лица. Можда су то исте оне пијавице, што се по Митошину размећу, кад је тамо даћа. Ако су то они исти, онда не може ни један другоме што пребацити. На двору Митошинском оговарају господарицу двора Мадочањског а у Мадочању газду Митошинског. Улагују се и пију у здравље ономе, чије им се вино точи.

Па и Pater Peter се с њима забавља. Не поје више псалме по васцеле ноћи, него слуша раскалашне песме. Ту га богме нико не гледи попреко, што су га отерали са двора Бичејског. Није то овде срамота, ту је то још дика. Бити милосник лепој жени! Тим дичније, што се не сме. Како ли оно каже песма: „Нећу више да сам свет! Шта ће мени зборник клет? Па мантија — доле с њоме! Волијем ја мôме!“ Смеје ти се то ту до миле воље по сваки час тек по који лупи слављеника по рамену: „ни бриге те пријашко!“ Куцају се с њиме и пију братинство.

А он то мора све да сноси мирно, мора да осети, да има још гнуснијега срама, него дати се грдити и ружити од поштена света. Срам је тај уздизање и хвала пијаница.

Што раде они, то ради и он. Тако је далеко чак дотерао, да из господаричине обуће пије у њено здравље.

Свако је вече осветљена она страна двора, што гледа на Вагу, нека види госпоштина са двора Митошинског, каква је овде трика-трака. Седну по који пут и на саонице са прапорцима па се уз свирку и пуцкање бичева возе по леду на Ваги а буктиње им светле. Тако се близу провезу крај Митошина, да им дреку и кликот може чути „онај“ тамо. Баш се то весели! А и Pater Peter у свему учествује.

— Богме је то ваљано момче! На добро је место метнуо мантију своју! веле му у очи.

— Волио бих му бити капелан! — шале се с њиме, кад га о поноћи отпрате до спаваће му собе те се с њиме рукују.

У спаваћој је својој соби сад сам. Откако се вратили са бичејских сватова, успављује мати дете своје, не тера га више да буба књиге, па дете сад цео драги дан проведе у игри.

Кад Pater Peter остане сам у својој соби, попије најпре пун крчаг воде, други крчаг проспе себи на главу, да спере са лица свога прљаве трагове пољубаца пијаначких. Затим клекне пред постељу, склопи руке, метне чело на њих па му се онда душа стане борити са тешким претешким мислима.

Пробудио се у њему стари човек: јогунница, силеџија, човек, што милује врелом страшћу. Гори и зебе. Ђаво поноса му кида вериге завета његовог. Проклиње већ мантију, што је носи. Душу му већ више не тишти сићи терет великога духа. Са срамотом, коју му је отац нанео, отплаћена је мазда за убијеног сина. Неће му тај за цело више доћи.

Прошлога је петка из исусовског манастира дошао био гласник до господарице двора Мадочањског, да је замоли, да пре свега у пост не пече гостима својима печења, и друго, да натраг пошље Pater Peter-а, јер мора пред црквеним судом одговарати за грешно владање своје.

Удовица им натраг пошље писмо и кесу једну. У писму је било написано: „Шиљем Вам не једнога Петра него хиљаду.“ У кеси је било хиљаду Петровских талира. А оци су на то одговорили „fiat piscis“.

Тихомир се Чорбаји гнушао Pater Peter-а. Није умео више да нађе вере своје.

Сваки га је сан заваравао и мамио. А били су то снови, што их бдење наставља, неизмерно благо, за којим будан треба само руку да пружи па да ухвати, задобије оно, што је у сну видио.

За ово се неколико дана Идилија тако променула, да је једва могао познати човек. Тако је бар изгледала. По читав дан није изилазила из одаја својих, са женском је својом чељади радила, шила, везла, као цура-вереница, што спрема себи даре.

На весељу је остајала само дотле, док се пристојно једе и пије, после је нестане. Пировање је било само пркос свету. Идалија се правила стидљива и смерна, као нева, што чека проводадију а мајка јој дошанула, да ће доћи просилац. Ако се за то време кадгод случајно састала с калуђером насамо, уклонила се свагда испред њега.

У недељу у јутру распудило се друштво на све стране. Шест дана једи и пиј а седми се дан моли богу. То је ред.

Кад је звоно зазвонило на јутрење, обукла се Идалија да иде у цркву и узела зборник, што је сав био окован драгим камењем.

Пре тога је дозвала к себи Pater Peter-а.

— Ја идем у цркву, — можда последњи пут данас у папистанску цркву. Ти немој данас доћи; хоћу да будем тамо сама. Пази ми дотле на чедо моје, на јединца мога.

Па онда је пољубила дете и отишла у цркву.

— Видиш како ме сад воли маја моја, говорио је Купидон, обесивши се Pater Peter-у о врат и враћајући на његове усне пољупце

ако је збиља укинута наредба, ако су неуклоњена „правила“ нужна последица противне привредне природе Циса и Транса, онда је дуализму основа све трошнија; ако је пак некоји други разлог изван царинских, набављачких, потрошачких или санитетских обзира, онда се иде о глави само — Тисиној влади. Свакојако је по Тису врло рогата невоља; а што му је најжалосније то је, што се земаљска једнодушност, која је уза њ, може временом у Бечу окренути и против њега. Јер баш та једнодушност гони га на већу жестину и брзину те га излаже прехитрењу, у коме се лако може спотаћи те наћи ону једнодушност сутра против себе, која га је данас држала.

Политичка струја пробитачности која се од скора у нашем народу у Угарској појавила, могла би рачунати са тим положајем и према томе се удесети.

Нови Сад, 31. марта.

— У задњем броју „Српског Кола“ наиђосмо на белешку, да су Новосађани и Сомборци закључили не суделовати у конференцаји Кикиндској. Нами није познато, да је у овом погледу било каквог збора у нашем месту и да је дотично решење донесено, с тог морамо дотичну вест одлучно одбити, јер држимо да неколицина овдашњих наших пасивности немају права говорити у име Новог Сада. Шта је у Сомбору решено и да је што решено, о том нами, док ово пишемо, није ништа познато.

Писма из Русије.

III.

Радујем се а знам да се и ти роде мој радујеш, да су Руси освојили Мерв, радујеш се већ за то, што су нам Руси браћа, — блиска браћа по крви и вери. Да су други освојили Мерв, истим начином, под истим условима не би се заиста радовао...

Ја ћу данас да покажем, у колико овај успех руски може имати користи. За сада једва се и осећа тај успех у великој и широкој Русији. Руси тако млого земље имају и тако млого народа, да им је и одвише. Колико сам пута чуо где говоре: „Та шта ће нам толико земље; ми само морамо да доплаћујемо, јер нове земље не покривају свој расход“. Оно истина да ће будући нараштај отуд имати грдне користи, али говоре други, шта вреди то све овом нараштају, који се тек само мучи и пати. Ипак свак мора признати, да је последњи успех руски — велики успех, и њему се мора зарадовати сваки Рус и Славен, који не живи само за себе, већ и за будућност. — Русију називају „колосом са дрвеним ногама“. Добро, ал кад тај колос стане једаред једном ногом на обалу средиземног мора а другом на обалу океана великог, тада се дотични за цело неће више смејати. Не говоре Руси узалуд, да је Русија грдна пирамида са широком основом. Под том основом разумеју они општину руску и њено устројство. Неко рече истиниту изреку: „Русија је срећна у толико, што њени интереси не стоје у опреци са ослобођењем других народа“. Ово је заиста велика срећа, јер зар није велика несрећа на пример за Мађаре, да они зидају или хоће да зидају своју срећу на несрећи других, своју слободу и независност, на потчињености других...

Русија је ослободила Бугаре, Русија је помогла ослобођењу Румуна, Грка и Срба, ал све то иде т. ј. биће и у интересу руске државе, ма да се не може порећи, да се народ руски доста савија под успесима тих интереса. Или зар ико може помислити, да је нама сад овде лакше, што је Русија избацила целу милијарду само на последње ослобођење. „Идите ми без трага Славјани братушке, — — говоре и пишу многи — хоћу и за себе што да радим једанпут.“

Политика руска у Азији има свој грдни значај и замашај. Она само по кад-кад избија на површину па се опет повуче, због зависти туђе и своје несреће у унутрашњој кризи, политичком хајдуковању. Као што је дакле ишло у интересу Русије — ал не онако као што ситнеж балкански себи замишља и уображава — да се поменути народи ослободе, тако исто иде Русији у рачун и то, да се Индија ослободи. Ако је племенито и лепо било, да се је десетак милиона ослободио у толико је племенитије да се 250 милиона ослободи и то не од уображене несреће већ од праве глади. Индуси већ и своје одело подносе Енглезима, јер немају чим да плате порез.

Није дакле истина, као што госпоја Европа лаже, да Русија оће да завојшти на Индију. Русији је доста, кад се Индија избави од цивилизованих варвара, који као и ваши „Kulturträger“-и своју срећу на несрећи других кују. Кад пак не иде Енглезима у рачун, да Индуси па и Руси боље живе, зар се може Русима и Индусима, у грех записати, што раде у своју корист. Није дакле никакво чудо, што грабљиви Енглези дижу вику до неба, чим Русија крочи један корак напред. Кажем један корак, јер од идеалних замисли па до остварења истих је веома далек пут. У самој ствари лежи међу тим идеалима још Авганистан, који је за сада у пријатељству са Енглезима; лежи још та околност, што спољашња питања зависе много и много од питања унутрашњих.

Прави интерес Русије лежи у томе, да ни колосална трговина не иде преко суецког канала, већ преко Русије. Руски ђенерао Аничков, уз сурадњу једног Индуса емигранта, написао је књигу, како би се могао остварити тај план, који иде и Индусима и Русима у рачун. Није разуме се казао, да треба на Индију завојштити. Он је то замашно питање осветлио и с трговачког гледишта. Пре свега тражи, да се сагради железница кроз Туркестан и Авганистан, па за тим да се и све остале сметње отклоне.

Једни од тих сметња била је територија независних Туркмена и Текинаца.

Ако Русија данас не продужи свој пут, она ће то сутра учинити. У том лежи снага и особина руског племена. Она може да чека, ал никад не одступа од своје замисли. Она је жртвовала Черњајева за љубав Енглеске, ал Текинци остају у рукама Русије. — Кад оно полети див соко Скобељев у Туркестан, он се заустави у оазама мервским, но не за то, што није могао да долети својој мети, већ из са свим других узрока. Онај, који је спавао на мемоарима цара Наполеона, зар није могао и Мерв узети? А требало је узети, јер је нужно да граничи до Авганистана. Текинци су сметали руским караванама, трчући на све стране по туђој земљи. Сад је пут прокрчен, а оно друго „до времена“ као што Руси кажу.

Индија гледа на Русе, као на своје будуће ослободиоце, а авгански хан хоће да буде индијски цар. То је у неколико речи сва тајна тамошње политике. Авганци су рођаци са Индусима а Мухамедоваца има и у Индији. Русима иде и једно и друго у рачун и тежње Индуса и жеља авганског хана.

Родољуби индијски желе, да једно 15—20 милиона својих земљака у Авганистан и Туркестан пребаце, јер овако милиони од глади умиру, без да чује Европа и осети Енглеска. Овим не кажем, да је Русија боља у свему од Енглеске, има и у њој великих вапијућих неправда.

А. Ф. Славјански.

Политички преглед.

Најновији спор **међу Аустријом и Угарском** доконан је. У задњем броју поменусмо да су о том спору у Бечу држане конференције међу изасланицима владе угарске и заступницима бечког министарства. Одмах на првој конференцији изјавише изасланици угарски, да они несу дошли да се договарају, већ да од владе аустријске потраже разјашњења о наредби доњо-аустријског намесништва. „Угарска влада, очитоваху њени заступници, сматрала се обвезаном, да се обавести о разлозима владе аустријске пре но што предузме мере, које ради очувања угарских интереса мора прихватити.“ Ово одлучно држање изасланика угарских потпомогнуто једнодушним отпором угарског парламента и штампе угарске није остало без успеха, јер као што јављају из Беча, изјавио је гроф Таф у конференцији обостраних изасланика држаној 29-ог марта од 1—3 сахата по подне, да влада аустријска, уважавајући представке угарског министарства, повлачи натраг наредбу доњоаустријског намесништва у ствари установљења прегледне станице у Мархегу. Уједно долази и из Мархега вест, да су тамо обустављени сви послови око грађења поменуте станице. Спор је дакле решен по вољи владе угарске, што се у неколико дало и предвидети, јер свакоме је било јасно, да влада угарска у овом питању није могла, није смела попустити. Попуштање у овој ствари дала би влада угарска својим противницима снажно оружје у руке, које би они у предстојећој изборној борби вешто могли употребити. Ово се није смело догодити и за то је Беч морао попустити. Судећи по држању листова, који влади угарској ближе стоје, изгледа да ће кабинет будимпештански ову прилику на то употребити, да договорно с владом бечком реши питање о марвеном вашару у Бечу, које се већ од две године потеже, а које је и овом задњем спору повода дало. Изјавом грофа Тафа у заједничкој конференцији изгубио је овај спор сваки политички значај; остало је узгредна ствар, која се без икаквог зазора непосредно заинтересованим странкама може на решење оставити.

Пре неколико дана саопштио је „Еђетиртиш“ вест, да је **војни министар још 8-ог марта издао наредбу, да се наоштре војничке сабље** и тесаци, и то не само онај део, који се налази у рукама стајаће војске, већ и онај, који лежи по разним војничким магацинима и резервним деловима. У наредби министровој било је наведено, да се посао овај има што пре обавити. Како се сваке наредбе обично онда издају, кад какав рат предстоји, то је поњатно, да је ова вест јавно мњење прилично узнемирила, тим више, што неки листови помињу, да и руска војска, већ од неколико месеци имаде наоштрено оружје. — Да поменута вест „Еђетиртишева“ није неоснована, показало се пре два три дана приликом туче између грађана и хусара који у тучи употребише своје мачеве и касније се доказало, да су мачеви били оштри. Против кога мисли хазафишаг завојштити? Биће да ни сам не зна.

О митинзима који су пре неколико дана држани **у Бугарској** у такозваној Источној Румелији у корист уједињења ових покрајина пише полузванична „Марица“: Манифестације толиких хиљада Бугара нису имале нити имају ту циљ, да узнемире балканско полуострво или Јевропу. Бугарски народ хтео је само мирним начином очитовати своје жеље и назоре о неправедности берлинског уговора. „Славјанин“, који у Рушчуку излази, мисли као и „Марица“, али је ипак противан униони тичком покрету. но не чини то с тога, што перхоресцира уједињење, већ што би по његовом мишљењу требало пре свега за тим ићи, да Маћедонија буде автономна. Унија ових трију покрајина била би тада тек само питање времена. — Тако поменути листови бугарски. Радознали би били чути, како о намерама бугарским у погледу Маћедоније мисле београдски „напредњаци“, који данас по Србији — облаче.

Министарска криза у Букурешту већ је решена. Пошто су комора и сенат претходно Брећану поверење изрекли, очитовао је у коморској седници од 28-ог марта, да му је краљ Карол изјавио, да после поменутих изјава у комори и сенату сматра читаву ствар тако, као да он, Брећано, није никакве оставке ни поднео. Криза је била наступила услед тога, што је Брећано у коморској седници од 27-ог марта, кад је предлог о ревизији устава на дневни ред дошао, тражио да се одмах почне дебатовати о појединим §-има устава, ново Розети и његови једномишљеници одговорише да треба водити генералну дебату, и то тек сутра дан. Овај предлог после живе дебате, у којој је Градишћан нападао председника скупштине — усвоји скупштина. Поводом тога изјаснио се Брећано, да ће поднети краљу своју оставку, што је и учинио.

Из Рима долази вест да је председник министарског савета **Депретис поднео комори талијанској** нов законски предлог о министарствима и главним министарским секретарима. По овоме закону секретари ће моћи заступати министре у комори и у појединим одборима. Истим законом установљавају се још два министарства: министарство за пошту и телеграф и министарство блага. Министарство блага, неће имати засебног министра, него ћега заступати министар финансије, само ће председник министарства моћи имати портфељ министарства блага. У овом министарству радиће стална комисија, којој ће председавати министар председник, а њени ће чланови бити министар финансије, два члана сената и четири посланика, које влада именује. — Делокруг овог министарства одредиће опширније нови закон, а за сада се само толико зна, да ће њему ићи у задатак, да прегледа сва државна имања, државне трошкове и ревидираће буџет.

ДОПИСИ.

Из Госпића 11. (23.) марта 1884. (Наше црквено певачко друштво. Споменик пок. проф. Ник. Божанићу.) У недељу 9. марта о. г. п. р. држало је овомјестно српско црквено пјевачко друштво своју прву сједницу.

Изабран је нови одбор, затим четир почастна члана и то: Слмјенчевић Перо из Карловца, Увелац Петар из Лапца, Ђоко Ишпировић из Улачаца и Коста Симић кр. судбени пристав из Златара, који је ово друштво и основао, па које му сваки прави лички Србин довикује: слава ти дични Србине и да бог да, таки му се нађадили. У истој сједници изабран је једногласно за ликовођу г. Дане Ратковић, врједан човек и ваљан Славен, кога сви овђе штују и штовати морају, буд то у сваком погледу у пуној мјери и заслужује. Он ће ако бог да, бити онај, који ће порадити на том, да се браћа Срби и Хрвати сложе и да им којекакви изроди и туђинци равмирице не разправљају или право рећи страст међу браћом неподпађују. Мило ми је констатовати, да је све код те заједнице тако глатко прошло, а подједно се надам да ће нови одбор а поготово овога честити председник и уважени Србин Вајо Шијан нов живот друштву дати и прваштву млитавост одстранити, те показати, да је у Српству још животне снаге, па да Србин живи, да у свакој матери цркви пјева и да је јунак.

У обће може се рећи да кад је ово друштво толи свијестно било, да је г. Шијана за предсједника, Косту Ристовића за подпредсједника, Пеку Станића, за тајника и Николу Шобата за благајника изабрало, да ће оно знати и умјети, свој задатак тако вршити, да ће то бити за диву овостраном Српству. Том згодом закључено је и

што их је добио од матере. Откако смо се вратили кући, једнако ме љуби и грли. А то је зато, што је ти волиш, Знам ја, рекла је она мени, не зовеш се ти Pater Peter, него Тихомир. Ноћу више пута изушћује то име, па увек онда мене стане грлити и љубити. Једаред сам је запитао, ко је тај Тихомир. Поруменила је на то: онда се засмејала, ударила ме по устих: „брбљавче мали“, па опет ме онда узела на крило и изљубила. Па зар не би лепо било, кад би морао рећи: бâбо Тихомире? — А то није нико други, до ти. Знам ја то, немој се претварати пред-а-мном. Ниси ти калуђер. Видио сам ја то још онда, кад си први пут узео лопту у руке и лупио њоме будалу у главу.

Купидон је врло добро умео да игра именњака свога из митологије.

— Знаш ли на чему раде већ од шест дана амо мати моја и четири њене слушкиње тамо у њеним одајама? Ходи, показаћу ти, нема сад тамо никога, отишли су сви у цркву.

И одвуче дете калуђера у Идалијине одаје, где Pater Peter још нигда није био. Биле су то господски, раскошно намештене одаје. Купидон отрчи до ормана једног па га откључа. У орману је томе висио диван огртач, долама, оперважена ћурдија са копчама и дугмади, ишивена гајтаном, златом извезена.

— На тој су ћурдији шиле, везле, штогод их је слушкиња на двору. Видиш? Хоћеш ли погодити, коме се то справља на дар? Да коме, него Тихомиру. Рекле су ми, да не кажем никоме. Али ја само теби кажем. Данас је недеља. Данас на вече, кад усхтеднеш лећи затећи ћеш тамо то дивно одело, па чизме и калпак, па онда још и златан мач. Да! Можеш онда пробати, како ће ти стајати.

Pater се Peter осврнуо. Учинило му се, као да за собом види исклибљено лице ђаволанапасника. И то га одгура за један корак.

— Да, па знам ја још и више, настави Купидон. Тамо доле у баштовановој кући биће сваку ноћ од данас два хата оседлана а у стражњој ће малој капији бити кључ. Чуо сам, кад су то тако с кључарем удесили. Треба да знаш, да калуђери тамо преко у манастиру дан-ноћ пазе на нашу капију, ако би кадгод Pater Peter гледао да побегне с двора, да могу за њим послати потеру, ухватити га и бацити на дно тавнице. Али ако вас двоје на она два ватрена хата једаред ноћу на стражњу капију измакнете — стићу и ја или теби или маји под бунду — може нас онда братија вијати докле јој је воља.

Стреле Купидонове погодиле су све циљ. Све те припреме сасвим су одговарале плану, што је аскета дан-ноћ ковао. Готов је сад сав план, како да се спасе, треба још само да се одриси. Препреке су уклоњене. Калуђера, који би у мантији бегао са белим каквим ликом, задржали би у сваком селу, оковали га и натраг довели; али госпоштини на бесним хатима ко би још смео стати на пут?

— Мене не смете овде оставити, то вам напред кажем — настави Купидон. И за мене је готова ћурдијица од лисичине и чизмице, оперважене зечином. Не бој се, неће се мене маја одрећи. Сад ме опет једнако држи на крилу, као што ме је држала, кад сам још био мало мазно луче, кад су нас обоје на једну слику снимали. Би ли да видиш ту слику? Теби ћу је само показати. Не сме богме ту слику свако баш видити. Затворена је у плочи једној али ја знам, како треба притиснути, па да се плоча отвори. Ај, да видиш само, како је то лепа слика.

Онда отрчи до плоче једне, притисне је на једном крају а плоча се отвори.

Кад се указала слика, чисто је расветлила сву собу, тако је била дивна. Ремек талијански. Идалија и Купидон. Права богиња митска, у свој дражи дивоте своје, баш хоће да купа дете своје. Очи јој гледају у очи ономе, ко њу гледи, а гледају очи те враголасто, намамљиво. Друга Венера Корецијева.

Аскет је метнуо руку на очи. Лик му је засенио очи.

— Затвори плочу! — викне на дете а оно му у смеју обгрли колена.

— Ваљда се не бојиш, да ће те убити.

Pater Peter полети на врата, да изађе из одаје Идалијине.

На вратих се састане баш с њоме.

Очи су му издавале ватру у срцу.

Идалија је хтела, да му буде милостива па се претварала, као да и не примећује. Сагне главу и спусти очи.

— Идем из цркве. Оче, згрешила сам, хоћу да се исповедим.

Pater је Peter зачуђено гледао у њу.

— Да. У цркви сам згрешила, па сам дошла, да ти то исповедим. Пригни уво своје к мени. Згрешила сам клечећи пред олтарем, молећи се богу. Овако сам богу говорила: Хвала ти, господи, што ми ниси стао на пут, што ћеш ми дати да урадим оно, што сам попретила, да отмем испред олтара твога онога, кога ми срце милује. Хвала ти, што си послао на нас срам и поругу те га отуђио од светога места твога. Хвала ти, што си заповедио ђаволима пакленим, да нас двоје окују једно за друго. Молим ти се, нице падам пред тобом, господи, дај, да и њега са собом поведем у проклетство. Забрави испред нас врата твога раја. Господи и боже свију светитеља, дај да овог једног светитеља могу отети из реда верних твојих, дај да га начиним отпадником. Пошљи ми мрачне твоје анђеле, да ми помогну! То ми је била молитва. Пред олтарем цркве св. Игњатија Лојоле; уз звук црквених песама; — грех је то био, оче. Ја се грувам у груди. Згрешила сам, оче. Клечим пред тобом. Хоћеш ли ми греха отпустити?

Pater Peter је пружио руку покајници и дигао је са земље.

Језик му се једва кренуо:

— Отпуштам ти —

— Отпушташ? крикне жена, па стисне руку калуђереву. Онда си се ти мени исповедио а ја ћу те исповешћу твојом везати.

Победоносно полети у спаваћу своју собу а калуђер остане сам.

Из собе се чуо јасан смеј Идалијин и Купидонов. Слика мора да је још једнако била отворена; томе се толико смејали.

(Наставиће се.)

то: да се заслужноме Србину, каков ће се жалибоже једва скоро у овим крајевима родити и појавити, покојному професору Николи Божанићу споменик подигне. Ово је члан друштва г. Бранко Цвијановић предложио а сви присутни чланови једнодушто усвојили. Слава вато и друштву и предлагатељу, јер покојни Божанић и као челик Србин, и као честит наставник и учитељ па најпосле као узор карактер то потпуно и заслужује.

Одбор од 5. лица изабран је да прилоге скупља, а професорска колегија на овомјестној гимназији већ је за тај споменик близу 50 ф. покупила; хвала јој буди за то а особито г. професору Јулију Адамовићу побратиму покој. Божанића, што је добро треба да се зна и чује а што невала да се и не спомиње, и да падне у провалу из које се нигда чути неће. Божанић је својим јавним радом подпуно завраједио да му се достојан споменик на гробу подигне, па док је Лике и у овој честити Срба, несмије се и неће он заборавити. Слава свијетлој сјени његовој, а слава и свој браћи која му споменик дижу, па кад то учине, не ће се ни њима заборавити рећи: хвала браћо! кад сте тако дичну Србину споменик подигнули и тијем показали, да знате достојну пошту одати по народ заслужним људима.

Срђа.

Дневне новости.

(Ванредна главна скупштина Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња), која је била заказана за 18. (30.) март о. г. у прошлу недељу, била је ван очекивања добро посећена; ту смо видили и најстарије госпође наше. Ова је скупштина имала да вотира одбору још 300 ф. за колевку, која се спрема као задружни изложбени предмет и скупштина је огромном већином вотирала одбору ту своту, те ће тако имати одбор за тај предмет па расположењу 900 ф. и онда можемо и очекивати, да ће предмет и леп бити.

(Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња) имала је за тим у среду 21. марта (2. апр.) о. г. и своју одборску седницу, у којој се прочитао опширан извештај приређивачког одбора Српкиња вел. бечкеречкиња, у коме исказују, да су образовали одбор под председништвом гђе Софије А. Поповића и перовође г. Душана Ј. Лукића, који ће водити бригу, да се у месту и околини израђују и већ израђене ствари прикупљају и овамо у своје време достављају. На ту цел су приредили прошлих месојећа једну сјајну вечерњу забаву, која је донела чистог прихода 261 ф. што ће се употребити на подмирење трошкова око ових спрема. Јављају, да су особеним писменом позвали из околних срп. места Српкиње, да раде за новосадску изложбу и да саставе помесне женске одборе за овај посао и особено су још изаслали у свако место по 2 чланице, да их усмено ободре и подстичу на тај племенити посао. Оваким путем, мислимо, да ће се и леп успех постићи у Бечкереку и околини. Овако је по свој прилици у овој ствари учинила и сегединска срп. жен. задруга, јер смо извештени од гђце Кат. Видицке из Батање, да је и она позвана од сегед. жен. задруге, да суделује и објављује, да ће израдити три предмета и да ће преко сегед. жен. задруге послати овамо то у своје време. — Како се околна наша места слабо, бар судећи по ћутању, покрећу у овој изложбеној ствари: то су овом приликом узеле на себе неке чланице, да обиђу та места лично и да позову и приволу Српкиње на рад и на прикупљање израђених предмета, тако је узела на себе да обиђе гђа Јелка Рајића ова места: Каменицу, Лединце, Раковац, Силбаш, Параге, Кулпин, Шове, Стари Кер и Дероње; гђе: Марија Вучетићка и Дан. Гостовићка: Сентомаш, Турију, Чуруг, Госпођинце, Жабаљ и Бегеч. За Тител и остала места бившег тителског баталијона, умолио се г. адвокат тителски Живко Вучетић, да поради на томе, да се у Тителу образује средишни жен. одбор, који ће узети бригу и за околна места. Гђе: С. Чакриница и Хр. Новићка: новосадске салаше; гђе: М. Васиљеска и Соф. Пушибрк: Черевић; гђе: Јул. Политовица и Јул. Поповићка: Руму и Ириг. — Из ове седнице издата је приређивачима и суделачима вечерње забаве, која се у позоришту 19. (31.) марта о. г. у корист ове изложбе приредила, писмена захвалница, а наиме: г. Димит. Ружићу и члановима суделачима срп. пар. позоришта, гђи Цветићки чланици кр. срп. београдског позоришта, г. А. Хаџићу и Јов. Грчићу и прочитала се захвалница изаслатим чланицама гђама Ј. Рајићки и Ирини Бараковици, од филијала овдашњег друштва срв. крста, што су ревним својим заузимањем припомогли, да се у корист тога друштва одржала костимирана игранка.

(О конфликту у београдској општини) јављају отуда: У недељу, 25. марта тек. год. гласано је о неповерењу председнику општине и општинским часницима и резултат је овакав: противу неповерења **533** гласа, а за неповерење **96** гласова. Како је то недовољан број по закону, јер треба да гласа најмање 838 гласова у престоници, као трећина према укупном броју који чини 2.512, то се морао одредити још један пут дан гласања, и тада ће се решити питање о неповерењу са оноликo гласова, колико буду гласали. Ово друго гласање је обављено прошлог четвртка. Резултат нам још није познат, но сумње нема, да су „напредњаци“ и тога дана — буктирали.

(О убиству у Земуну) јављају „Б. В.“ ово: Познато је да је пре неколико дана, из претеране раздражености, убио један финанц земунског варошког наредника Вујановића, и то нехотице њега, јер је мислио, да је он његова жртва над којом је хтео да се освети. Прекјуче је требало да буде суђење том финанцу, и то да му суди поротни суд, који би га без сумње осудио на смрт, Али између судија изроди се спор, једни беху мњења, да убици суди порота, а други опет, да му суди редован суд, ови последњи осниваху своје мњење на исказу неких сведока, да је финанц учинио тај злочин у пијанству, дакле у стању у коме није о себи ништа знао. Ово је одржало победу и тако је убица предан редовном суду на суђење. Међу тим целоме Земуну врло је добро познато, да убица није био пијан но потпуно свестан, и ово решење судско изазвало је велико незадовољство међу грађанима земунским, нарочито што се проноси глас, да је овај поступак судски партајичан, т. ј. убица је Хрват а већина судија Хрвати су.

Политичке вести.

— Из Београда долази вест, да је Гарашанин приликом предаје свог опозивног писма у Бечу обдарен железном круном првога реда.

— Из Београда јављају даље, да се досадањи бугарски дипломатски агенат у српској престоници г. Кировић, који се већ дуже време бави на одсуству, неће више ни вратити на своје место у Београд, јамачно због слобости; влада бугарска поставиће другу личост на то место.

— Ћирило француски отправник послова при двору црногорском стигао је 22-ог марта из Дубровника на Цетиње но пошто није кнеза Николу затекао, вратио се опет натраг.

— Цариградски патријарх је примио пре четири дана нов берат са својеручним потписом султановим. Овим бератом признате су и поново потврђене све привилегије православне цркве грчке, како их је ова од старина уживала.

— Из Софије јављају, да је тамошњи аустро-угарски дипломатски агенат, барон Бигелебен, управио бугарском министру иностраних дела једну ноту, у којој је опоменуо владу бугарску на закључак конференције у четворо, према коме бугарска влада треба да сагради железничку пругу Цариброд-Вакарел до 1886 године,

— Војнички аташе при руском посланству у Бечу, пуковник Каулбарс вратио се из Петрограда у Беч. Веле, да је Каулбарс донео усрдно поздравље цар-краљу Фрањи Јосифу од руског цаца Александра.

— Из Рима јављају, да је комора талијанска 27-ог марта себи за председника изабрала Банчијерија. Банчијери је добио 239 гласова, Кајроли 136, а празних цедуља је било 24.

— Из Рима поново демантују разговор немачког посланика Кајдела с талијанским министром председником Депретисом.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Скуп српскога ученог друштва.

(Наставак.)

Бр. 7. Секретар чита изводе из записника управиних од 20. новембра 1882. и 17. декембра 1883. из којих се види, да је почасни члан друштва, Катарина Ивановићева, која је умрла 11. (20.) септембра 1882. у Стопом Београду угарском, оставила српском ученом друштву легат од 1000 фор. а. вр. после смрти њенога рођака г. Јована Турјака, сада адвоката тамошњег, и његове жене гђе Ане родом Кировића. Управа је декембра месеца прошле годино послала пупомоћство г. Николићи Закићу, официјалу ондашњем, да на расправи оставине покојничине даде изјаву, да српско учено друштво прима поменути легат, који нека остане обезбеђен код г. Ј. Турјака, до даљег тражења нашег.

Председник саопштава предлог управе: да се доходак од тога фонда употребљава на популарисање уметност у српскоме духу, по што је Катарина била вештакиња.

Прима се предлог управин.

Бр. 8. Председник износи на коначну одлуку о ступању у свезу са страним друштвима.

1. Румунска академија предлаже да ступимо с њом у свезу.

2. Управа српског ученог друштва предлаже, да ступимо у књижевну свезу са бугарским књижевним друштвом у Софији, словенском Матицом у Љубљани, јелинским археолошким друштвом у Атини, (у замену, док научна академија не проради).

Скуп усваја и тај предлог.

Бр. 9. Председник позива скуп, да изабере из сваког одбора по једног члана, који ће потписати записнике скупа, како овогодишње тако и лањске од 27. фебруара.

Бирају се лањски потписни и то: господа К. Алковић, Св. Вуловић, Љ. Ковачевић, а на место г. Д. Јенка, који данас није на скупу, г. Стева Тодоровић.

Бр. 10. Председник саопштава имена седморице редовних чланова из различних одбора, који према чл. 8. уређења прелазе или се уврштују у почасне чланове, кад то управа прогласи на скупу.

М. Шапчанин пита, којим су путем прешли ти редовни чланови у почасне.

Председник чита чл. 7. статута, у ком се каже, да кад који члан не дође три пут једно за другим на састанске одборске, сматра се да иступа из броја редовних чланова и уврштује се у почасне. Даље каже, да управа није тако строго поступила, него је најпре на састанку од 17. декембра пр. г. бр. 10. одлучила, да се јавно (без имена) подсете на наредбу чл. 8. (који је записник, због цензуре, изашао у „Срп. Пов“. тек. 21. јануара ов. год.), а за тим је једним општим расписом питала дотичне чланове, хоће ли и даље да остану редовни чланови или желе да буду уврштени у почасне. Па како је који одговорио, онако је управа и одлучила. А који нису никако одговорили, ти се премештају у почасне чланове.

Ст. Д. Поповић пита, како је управа поступила са дром С. Петровићем.

Председник одговара, да он није одговорио до одређеног рока, до 25. јануара, на писмо управино, а управа је у том послу изјавила, да који не одговори до тога дана, сматраће се да жели прећи у ред почасних чланова.

Ст. Д. Поповић каже да је чл. 8. врло строг, особито за оне људе који раде на науци и другим органима, као што је то код С. Петровића, с тога он жели да се овде блаже поступи, ако то може бити према статуту.

А. Васиљевић примећава, да је он био противан томе члану, али пошто га скуп беше усвојио то га је он као тадашњи министар, поднео на одобрење. Тај је члан строг, али се мора вршити. Међу тим ни почасни чланови друштва нису искључени из друштва; они могу и даље радити на науци али не треба да сметају раду одбора, који због недолажења чланова не могу да раде редовно. Управа није строго поступила, јер није због три изостанка никог искључила, него је напротив питала сваког члана, хоће ли долазити па састанке одборске или жели да пређе у почасне чланове. Ово је сасвим коректно што је управа радила.

Секретар објашњава, како је управа радила у овом питању, које су одбори покренули. Чл. 40. друштвеног уређења каже, да за пуноважну одлуку треба да је на састанцима одборским бар трећина редовних чланова који су у месту. Природњачки одбор има 33 члана а историјски 31 (које је, узгред буди речено противно чл. 10. статута). У њима дакле често без 9-ога члана нити се може почети ни наставити рад. Говорник се не одушевљава за чл. 8. уређења. Таког параграфа нема ни једна научна академија у своме статуту. Али никоме не би пало на ум, да га практички примењује, да није чл. 40. који више смета него чл. 8. Требало би усвојити оно начело практичних Римљана: tres faciunt collegium, па би се онда чланак 8. могао са свим укинути. Овако пак неуредни чланови, у своме себељубљу, налазе се увређени, кад се опомињу да долазе на састанак; а шта да раде уредни и цело друштво, који због оних првих не могу да раде? Дакле, одбори су покренули питање, а управа није ишла на истискивање редовних чланова, него је и опоменом у новинама и нарочитим писмом ишла на то, да се чланови, који за годину дана нису били ни на једном састанку, поврате на дужност. Намера управина није била ни та, да констатује, да ли ко ради или не ради у друштвеноме органу, него да позове редовне чланове да врше једну од својих дужности, а то је да долазе на састанке, да примају дела на оцену, и да својим недолажењем не отежавају и не спречавају рад одборски, а по томе и друштвени. Два пута се решавало о томе: први пут беше решено да се позову само они чланови, који не долазе на састанке а и иначе не раде на књижевности; други пут је претегло мишљење, да се позову на дужност сви чланови без разлике, који спречавају рад друштвени. Тако је састављен списак од 17-орице чланова. Од њих су 11 одговорили, да беху спречени другим пословима; они остају и даље редовни. Двојица су молила, да се из својих разлога, преместе у почасне. А петорица нису ништа одговорили, и ако им беше одређен рок за то. Те тако се сад предлажу за премештање свега 7-орица. Што се тиче г. С. Петровића, за њега се не зна да он ради непрестано на књижевности. Њега би молио да напише што год и за орган овога друштва, којега је редовни члан, или бар да дође један пут преко године на састанке природњачког одбора. Међу тим он ако је изјавио коме, ма и приватно, да за то није долазио на састанке, што је другим својим пословима био спречен, онда није за то да се и он премести у почасне чланове.

(Наставиће се.)

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Извештај,

што га је комесар Петроније М. Савић поднео мин привреде о радњи око уништавања филоксерне заразе у винограду краља Милана и о успеху рада у години 1882.

(Наставак.)

Сваки раденик избацивао је земљу из свог првог шанчића преда се, па при свршеном првом шанчићу он је добио пред собом бедем. Кад је овако ископан један шанчић, отпочео је с другим, тако, да је први слој земље ново отпочетог шанчића долазио за први слој у прво ископаноме шанчићу; други слој овога новога шанчића правио је други слој оног, — а трећи и последњи слој новог шанчића, испуњавао је први шанчић и тај је остао горњи слој.

Кад је први раденик — 1 — био готов са својом деоницом, попунио је последњи шанчић свој избаченом земљом — бедемом — раденика друге деонице. Раденик пак друге деонице последњи шанчић испунио је бедемом прве деонице. Овако наизменично ишло је све до свршетка.

При риголању земље сваки раденик морао је најпажљивије прикупљати сваку жилицу лозе и сваки део лозе и ово остављати у једну корпу, корпу коју је сваки поред себе имао. Делови ове лозе и жилице спаљивани су одмах на ватри. Прибирање делова лозе и жилица од стране раденика, најстрожије је контролисано од г. г. помоћника и потписаногa.

Риголање је вршено беспрекидно и трајало је закључно до 23 октобра. Напоменута површина риголана јо, дакле, за 13 дана, са укупно 202 раденика.

По свршеном риголању дезинфикована је ова површина са сумпорним угљеником и то двојном дозом укрсно, у остајању 0·60 м.

Третирање ове риголане површине трајало је 2 дана, а извршили су 12 раденика, радило је по 6 раденика дневно.

Од легла заразе, које је екстирпирано па до шанца подигнутог ради изиловања, за тим јужно 50 метара, шири се зона сигурности, са млађим леглом заразе. Зона сигурности има 8.000 □ метара са до 10.000 чокота.

Цела ова просторија имала се третирати сумпорним угљеником у цељи дезинфекције, осим чланa млађе заразе, која се са јаком дозом имала уништити.

Третирање ове „зоне сигурности“ отпочето је 20 октобра и то од међе ка зараженој средини, па је трајало до 1 новембра закључно. Зона сигурности третирана је двојном дозом између врста.

Млађе легло заразе, укупно до 2.000 чокота, третирано је са четвородуплом дозом у одстајању 0·15—0·2„ м. од чокота и по средини врста уздуж и попречке са једном дозом 12·5 грама.

На дезинфекцију зоне сигурности и уништавање млађег легла заразе, третирањем, утрошено је 50 радних снага.

VI. Преглед целокупног рада

У цељи уништавање заразе у винограду Његовог Величанства краља, извршени су сви радови:

1. Ради изолисања зоне сигурности ископан је један шанац 69 м. дужине и поништено овим радом до 450 чокота.

2. Ради уништавања заразе риголано је нешто више од 2000 □ метара површине и уништено до 2500 чокота;

3. Третирано је млађе легло заразе и поништено око 2000 лоза;

4. Дезинфиковано је риголано земљиште;

5. Третирана је зона сигурности око 6000 □ м. без млађег легла из предострожности и ради изолисања зоне сигурности.

Цела лечна површина и оба легла заразе са зоном сигурности има око 10.000 □ метара = 1 ектар винограда 13 мотика. Утрошено је 284 наднице и 12 мет. цената сумпорнога угљеника.

VII. Овогодишњи преглед винограда — Резултат постигнут горњим радом.

Чим сам стигао у Смедерево из Аџибеговца, где сам прву групу испитивача припремио, примио сам другу групу нових испитача и по што сам ове најпре добро упознао са заразом и истраживањем исте, отишао сам са истима у виноград Његовог Величанства, те прегледао виноград, а нарочито лечену површину. Собом сам још повео и руковаоца државне расадница у Смедереву. Знатан број чокоћа прегледан је у зони сигурности, а чокот по чокот у млађем леглу заразе вађен је и при најтачнијем испитивању са јако увеличавом лупом, жива филоксера није нађена.

А на против трагови угинулих филоксера врло су јасни, по што се јасно види како у гомилицама леже на угинутим жилицама припијене налазе.

По свршеноме тачном прегледу зоне сигурности и млађег легла заразе уништеног третирањем са јаком дозом сумпорног угљеника, прешао сам на оно старије легло заразе, које је екстирпирано.

Површину ову прегледао сам, да не буде где год која лозица потерала, јер на сваки начин, при највећој пажњи, могло се опет десити, да по нека жилица заостане, те је ова потерати могла

Заиста сам и нашао, и то три млада изданка; ове сам пажљиво одгрнуо, но нису дубоко ни били, једва су за 0·01 мет. земљом покривени били. Ове изданке са жилицама, које су тек кренуле, пажљиво сам прегледао. На два изданка ништа не нађох а на трећем нашао сам неколико инсеката.

(Свршиће се.)

(Српски ћилими.) Читамо у „Б. В-у“: „Пре извесног времена поручио је шведски посланик при берлинском двору већу количину пиротских ћилимова, преко министарства привреде, и као што дознајемо посланик је у одговору пријема изјавио своје највеће задовољство на лепоти и израђевини ћилимова. Овим ће наши ћилимови отворити себи пут у Шведску. Исти посланик видео је први пут наше ћилиме код српског посланика у Берлину, чији је сав собни намештај начињен од пиротских ћилимова“.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПРВА ЗНАЊА О ЧОВЕКУ

ЗА МАЛУ ДЕЦУ

СА 30 ДРВОРЕЗНИХ СЛИКА.

КЊИЖИЦА ПРВА.

Од колике је вредности дечија књижевност, излишно би било и навађати. Колико би тек таква књижевност користила деци, кад би она била тако удешавана, да иде упоредо са оним што се у школи учи. Таква књижевност још би двојином користила, кад би се поред слога, и сликама објашњавала. Оваке књижице у многоме би олакшале и наставницима и деци. Наставницима би олакшало у предавању у толико, што би деца, читајући овако написане и са сликама објашњене књижице, долазила у школу са већ неким појмом о оном предмету, о коме би у школи слушала. Поред оваких занимљивих књижица, деца би се навикавала течнијем читању, и што је најглавније, разгледајући слике, боље би размишљавала о ономе што је око слике описано, а тиме најбоље долазила до познавања онога, што је у први мах најпотребније да се зна.

Полазећи са овога гледишта, потписана књижарница наумила је да изда за малу децу, једну збирку оваких књижица у разним правцима знања. Ова књижица први је покушај на томе пољу.

Ову књижицу написао је писац по најновијим и најбољим нашим делима ове врсте, а прегледао је и поправио један наш признат стручњак у овој науци. С те стране потписата књижарница држи да ће ова књижица потпуно одговорити намењеној цељи, и да може сваком ученику основне школе послужити као врло корисна читанка за читање и разгледање слика код куће. А нарочито ће ова књижица добро доћи оној деци, која уче познавање човеке.

Ова књижица подељена је на два дела. Први део говори о спољашњем опису човечјег тела, чулима и неговању тела; а у другом делу је **описан цео људски род.**

Цена је овој књижици само 25 новчића. Купци на више добијају 20%.

Може се добити у свима српским књижарницама.

Београд 22. марта 1884. **Књижарница Велимира Валожића.**

Јаван рачун.

У цењеном листу „Застави“ јављено је, да је г. Паја пл. Еремић управитељ вел. ки:индске штедионице поклонио у овој општини за куповање скамија 20 ф. а. в., а сиромашној школској дечици за куповање обуће 50 фор. а. вр., осим овога још двојица поклонише 4 фор. и 30 н. на обућу дечица, свега 74 фор. 30 н. Од ових новаца издато за скамије 12 фор., за 20 пари чизама 60 фор., свега 72 фор. Преостаје јоште за идућу годину на обућу 2 фор. 30 нов.

Карлово 23. марта 1884.

Љубомир Ковачев,
председник.

Јавна захвала.

Штованој књижари Луке Јоцића и др. у Новом Саду, која је приложила на умножак „књижнице за Србе занатл. шегрте“, 34 комада књига забавне и поучне садржине, нека је овим изречена најусрднија „хвала.“

У Новом Саду 10. априла 1884.

Проф. Мита Калић,
разредник срп. више занатлијске шегртске школе.

ПОЗИВ.

П. н. гг. редовни чланови новосадског својевољног ватрогасног друштва умољавају се, да се у **понедељак** 2. (14.) априла о. г. у ½ 3 сата, ради важног договора искупити изволе. **Управа.**

ТЕЛЕГРАМ

СРПСКИМ ГОСПОЂИЦАМА.

Мануфактурни премијер, Србин, 30 година стар, лица обичног, конституције здраве, кондиционира на Н-садском плацу 12 година, говори немачки и мађарски, разуме књиговодство и кореспонденцију, жели се на овдашњем плацу етаблирати т. ј. помодно-мануфактурну трговину отворити.

Но пошто је нематеријалиста, то апелује данашњом „Заставом“ на српске девојке или и удовице са миразом од 3—5000 фор.

Ако која Српкиња озбиљно и истинито жели с горњим у преписку ступити, нека се изволи што скорије својеручним потписом на администрацију „Заставе“ под шифром „Prämier“ обратити.

За сваку тајну строго се гарантује.

Јавна благодарност.

Тужним срцем усљед преране смрти миле нам супруге односно сестре и матере

ЈУЛИЈАНЕ ТОДОРОВИЋ

изјављујемо свима онима пријатељима срдачну захвалност, који су нам у великој тузи своје саучешће указали.

Наособ пак захваљујемо преч. г. проти вел. Бечкеречком Љубомиру Панићу г. г. свештеницима Јовану Клеу пар. вел. Бечкеречком, Љубомиру Поповићу пар. вел. Бечкеречком, Минутину Думићу пар. Меленачком, Јосифу Поповићу пар. Новоселском, Коети Цвјуку адм. Орловатском и овдашњем романском свештенству и г. учитељу, који су својим учешћем пратњу сјајном учинили и болове олакшали.

У Ечки 28 марта 1884.

Ожалошћени: Светозар Тодоровић парох и тужни супруг, Љуба Мургуловић крал. срп. санит. поручник брат, Мила Петровић сестра и мали Аксентије син.

Ред пловидбе
путничких бродова,

од 20. марта (1. априла) до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ и даље ТИСОМ: средом и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН и БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: сваки дан у 10¾ сахата пре подне.

Нови Сад, 18. (30.) марта 1884.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

Слободан сам поштов. публици до знања ставити, да сам своју помодну галантеријску и белог еспапа трговину са пролетњом робом подпуно снабдео.

Нарочито препоручујем велики избор сунцобрана, лепеза, чарапа, вулева у бојама и т. д.

Особито обраћам пажњу пошт. публике на моје велико стовариште готових

женских мантила и огртача за кишу

по најновијој фазони просто и богато израђени, све послугом солидном а ценом најнижом утврђеном.

Препоручујући своју трговину поштованој публици стојим на услузи

Стеван Димитријевић
трговац „код златне кугле“ главна улица у Новом Саду.

6—6

ЗА ПРОЛЕТЊУ И ЛЕТЊУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушких и женских хаљина**, као и сваковрстни огртача и мантила, жакета, мантила против кише, налази се са најјефтинијом ценом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 1—

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ЈОВАНА СЕКУЛИЋА
у Митровици

потребује доброг помоћника, који одма ступити може. 1—8

ОТВОРЕН **ЛИПИЧКИ** 1. МАЈА 1884.

ЈОДНИ ТОПЛИ ИЗВОР.

ЈОДСКО КУПАТИЛО У СЛАВОНИЈИ
у пожегачкој жупанији

са удобно намештеним хотелом. Поштанска и брзојавна постаја. Јужни положај, благо поднебље.

Јодни 51° R. топли извор употребљује се успешно против сваке врсте **шкрофулозне боли** коже и унутарњи органа, **кроничким назебима, улогама**, мокраћној дијатези при својству тварања камена, уштројених, застарелих исцедака, подтрбушних органа, код оболења спољних делова, **сифилиса**, повећавања и отека мозговне жљезде, кроничног катара желудца, дебелога крева и мокраћног мехура.

Уз постављеног купног лекара др. Х. Керна кр. санит. саветника ординира још и др. А. Ј. Грегорић кр. санит. саветник и управитељ зем. болнице.

На брзојавне вести шаље купатилна управа уз точно назначење дана доласка полу покривена кола до Варча, Старе Градишке и Сиска.

Продаја јодне воде: код С. Унгара у Бечу; у Будимпешти код Л. Едешкутија, Матоне и Вилка и код Емерлинга и Рабша; у Загребу код апотекара Аразима, а у Осеку код Ј. Гобецког.

Најновији проспект шаље као и сваку обавест подељује

1—3 **Купатилна управа у Липику.**

НАЈНОВИЈИ И НАЈФИНИЈИ

МИРИС ЗА ШПАГНЕ РУПЦЕ ЈЕ RÜCH. GRÜNDER'S

Dornröschen

1—3

врло пријатна освежавајућа и трајна мириса. Депот у Н. Саду код г. Ф. Ц. Сито и у Вршцу код

МИЛАНА Ј. ГЕОРГИЈЕВИЋА.

КЊИЖАРА
ЂЕРМЕКОВА И МАТИЋА
У ЗЕМУНУ

препоручује за 8 фор. а. вр. комад

НА ПЛАТНУ МАСНОМ БОЈОМ ИЗРАЂЕНЕ

СЛИКЕ СВИЈУ ПРАВОСЛАВНИХ СВЕТАЦА

и историчких српских јунака у величини од 21—26″ у лепом позлаћеном 4″ широком оквиру, дакле у **величини** а тако исто и у **каквоћи** као што их **препоручују** српском свету **књижарски путници гг. Ивковић и Свирчевић.**

КЊИЖАРА
ЂЕРМЕКОВА и МАТИЋА.

5—

САМО ЈОШ ДО УТОРНИКА
ЗАДРЖАВАЋЕ СЕ

ЕВРОПСКА НАЈЛЕПША МЕНАЖЕРИЈА
ЈУЛИЈУСА ФАЛКА

отворена је дневно од 8 сати из јутра до 9 сати у вече.

У овој менажерији налази се преко 70 примерака, између којих један врло дресирани **„ПЕПИ“ индијски слон** шпецијалиста првог степена и одликује се својим продукцијама што код ове врсте ни код једне животиње није се могло видети о чему се и ван- и ово-

земски листови изражавали, да је ова представа најбоља и најдивнија од свих до сад извађаних у овом жанру; даље: **лавова, тигрова, леопарда, пантера**, пругаве и пегаве **хијене**, американских, руских и индијских **медведа**, као **бели медвед, кенгура, дромедар, лама и курјаци** деветопасни **оклопник** или **армадрил мравији медведа**, разни **змија**, између којих је једна **6 метера дугачка боа или царска змија** (Boa constrictor) африкански **нојеви, брадан, орао, какаду, папагаја, крокодила, оклопника**, као и једна велика **мајмунска кућа**, где се валазе разни мајмуна, као један сасвим одрастан **павиан** и други.

Представе су посведневно после подне у 4 часа и у вече у 7 часова, недељом и празником три представе, прва у 3, друга у 5, трећа у 7 часова у вече, у које је време и дресирање и храњење зверова.

При свакој представи држи се велика дресура у централном кавезу са зверовима од припознате **МИС МАРИ.**

УЛАЗАК: I. Ред 50 нов. — II. Ред 25 нов. — Војници до наредника и деца испод 10 година плаћају за I. Ред 25 нов. — II. Ред 15 нов. 5—5

ПРАВОГ ВИНСКОГ СИРЋЕТА
може се добити код
ПАЈЕ АРСЕНИЋА
У ИЛОКУ 2—10
по 8 новч. литра.
Бурад рачунам по набављеној цени.

КОСТА СТОЈАНОВИЋ
ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ,
у ћурчијској улици број 1788.

Препоручује своје сложиште свију врста **ОГЊИШТА ШТЕДЊАКА** (шпорхерта) **И ФУРУНА ЗА КОТЛОВЕ** као и нову повлашћену врсту **СТОЛНИХ ОГЊИШТА ОД БЛЕХА И КАЉЕВИМА ОБЛОЖЕНИХ,**

који уштеде 40% горива а удешени су за угљен-брикет. — Прима и извршује сваки **браварски посао** на **грађевини, ограде порте, гробова** по **најновијем укусу**, а **најјефтинијој цени**, исто тако и све **оправке** са **најсолиднијом израдом.** 4—

Потребујем и два шегрта.

Оглас.

Српска православна црквена општина Иришка закључила је, да овога лета своје цркве, св. Николајевску и св. Теодоровску, оправити даде. Посао је тесарски и зидарски прорачуњен за прву цркву ф. 1288 — а за другу ф. 515.20. За извршење оправке те држаће се минуендолицитација дана 19. априла (1. маја) 1884. пре подне у 9 сати, у коју се циљ позивају овим предузимачи, да изволе реченога дана на лицитацију доћи. Појединости прорачуна као и услова могу се у свако доба код председништва црквене општине видети. Лицитанти дужни ће бити пре дражбе 10% од прорачуњене своте јамчевину положити.

Из седнице црквеног одбора држане у Иригу 24. марта (5. априла) 1884.

2—3 **Црквени одбор.**

МИЛЕРОВ БАЛЗАМ ЗА ЖУЉЕВЕ

врло добро средство против жуљева, брадавица, отврдлане коже и бридења од зиме. Да би публику сачувао од подражавања без вредности, молим да се пште само Милеров балзам за жуљеве и да се пази на самосвојност завода. Пена је једне фиаке у кутији поред писменог упутства и кичице утрљене у запушач — 60 новч.

У Н. Саду се прави овај балзам може добити само код Љ. Стефановића.

Главни отправнички депо: **J. von Miller**, apoth. Kronstadt. 6—6

Завод за лечење с хладном водом

СТ. РАДЕГУНД

у Штирској, два сахата од градачке жељезничке станице.

Диван положај међу брдима посред великих оровитих шума. Поднебље благо. Врло добра вода за пиће. За становеима 22 куће и вила. Умерене цене. Годишња фреквенција: 800 гостију.

Сезона лечења траје од 15. марта до пола новембра.

Одношаји и цене су описане у кућевној уредби, која се по жељи бесплатно доставља.

Dr. G. Novy, управитељ завода.

ЧУЈТЕ И ДИВИТЕ СЕ!

Roborantium (есенција за косу и браду) средство, које је основане на научној основи и многом успеху, против ћелавости, опадања косе, перути и осеђивања косе. Једино, фактичним успехом овенчано средство, које чини да брада расте или да гушћа бива. Због свог освежавајућег и оживљавајућег својства „roborantium“ је поуздано средство против **слабог памћења и главобоље**. Цена оригиналном флакону ф. 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Kosmetikum (зејтин за јачање косе) фини и недостижан, мекша косу и чини је таласасту. Оригин. флакон фор. 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Eau de Hébé, источњачко средство за лепоту, проузрокује природну нежност, бељину и свежину појединих делова тела, уништује пеге и флеке. Цена 85 новч.

Bouquet du Serail de Grolich парфим за цепне мараме за елегантни свет. Бисер свију парфима. Због елегантне израде згодно и за божићни и празнички дар. Цена фор. 1·50.

Карпатска вода за уста радикални лек против сваке зубобоље, одстрањује рђав задах из уста и неопходно је нужна за одржање и негу лепих зуби. Цена 60 новч.

Уз сваку флашу добијају се упутства за употребу, захвале и сведоџбе.

Главни депо: J. Grolich in Brünn.

Посебни депоти: **Н. Сад:** Г. Плавшић апот. **Будапешта:** Neruda Nándor Hatvanergasse 10. **В. Бечкерек:** Л. Менцер апот. **В. Кикинда:** Е. Бретнер, апот. **Тамишград:** Ст. Тарцаји, апот. **Вршац:** Себ. Страх, апот. **Винковце:** Л. пл. Алеман, апот. **Сомбор:** Емил Гале апот. 2—

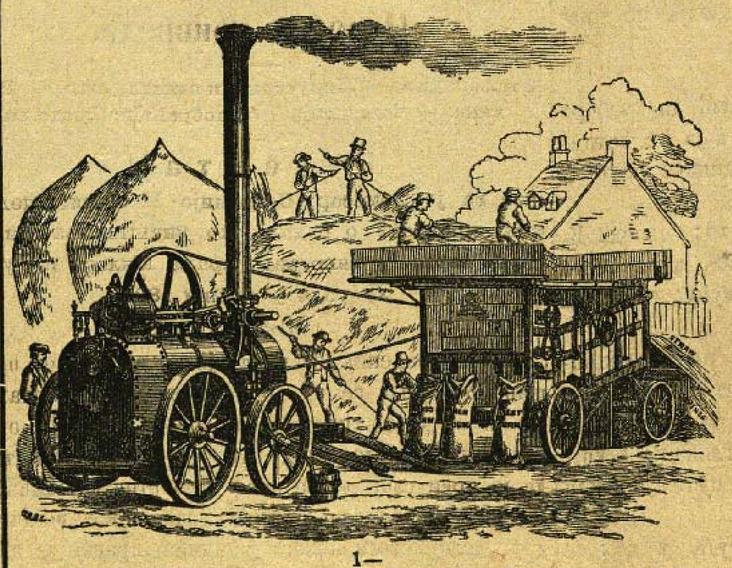

1—

В. СТЕФАНОВИЋА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА СТОВАРИШТЕ У НОВОМ САДУ

препоручује парних машина за вршидбу од **Рустон Проктор и друга** у Линколну у Енглеској, **ГЕПЛОВА од Хофхер и Шранца у Бечу.** Особито оне омиљене машине, које добро и лако врше, вију и чисто у џак сипају; даље млинова, плугова, сечки, кајшева, машина за кукуруз крунити, ветрењача, сејаћих и косећих машина, частица ма за коју машину, обавља репаратуре и намешта свакојаке машине. Уз потпуну гаранцију јефтино продаје по фабричној цени на рате.

С поштовањем
В. СТЕФАНОВИЋ у Новом Саду.

За бољу угодност поштов. купцима сместио сам и у Земуну на београдској капији не далеко од паробродске и жељезничке станице велико стовариште.

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.